

RUUD VAN EMPEL

Gerçeğe Müdahale

Nedense birçok fotoğrafçı artık karşısında yer alan sahneyi belgelemekle tatmin olmuyor. Amaç, olmayanı yaratmak. Klasik fotoğrafçılıktan uzaklaşanlardan Ruud van Empel, var olmayan tropik ormanların içinde, oraya ait olmayan karakterleri ve onların bizi delip geçen bakışlarıyla baş başa bırakıyor. Bu bakışlardaki emniyetsizlik şundan kaynaklanıyor; bu insanlar hiçbir zaman var olmadılar. Ve bunlar onların gözleri bile değil.

röportaj seza bali fotoğraf jacquie maria wessels





Her şey nasıl başladı?

İlk başta kolajla uğraşıyordum, geleneksel yöntemleri uyguluyordum, yani makas ve yapıştırıcı kullanıyordum. Ama zamanla kolaj yapmak için istediğim fotoğrafları dergilerde bulamamaya başladım ve ilk o zaman elimde bir fotoğraf makinesi aldım.

Tamamen fotoğrafa yönelmeniz sebebi nedir?

Resim ve çizimde beni rahatsız eden şey, kısa bir süre içinde herkes tarafından tanınan bir stil oluşturuyor olman. Oysa ki ben buna ihtiyaç duymuyordum. Fotoğrafi sevmemin sebebi de tam anlamıyla bu; bir stili yok, nötr kalabiliyor.

Evet fotoğraf temelinde nötr bir sanat dalı olarak ele alınabilir, ama herkes belli bir yerden sonra kendi stilini oluşturuyor.

Sonuçta sizin de tanınan bir stiliniz var.

Doğru, ama fotoğrafta oluşturulan stil resim ve çizime göre daha kavramsal oluyor.

Bir fotoğrafı oluşturma sürecinizden bahsetsek?

Stüdyomda farklı modelleri aynı poz ve ışık altında çekiyorum, daha sonra vintage dükkanlardan satın aldığım kıyafetleri de aynı koşullarda çekiyorum. Bütün çekimler bittikten sonra da kıyafetlerle insanları birleştirip kendi insanlarımı yaratıyorum, tabii bunu foto-realist bir görünümde tutmaya çalışıyorum.

Yani bir nevi hala kolaj yapıyorsunuz...

Evet, ama dijital ortamda. Burada da kesip yapıştırma işlemi devam ediyor. Arka fon için doğadan manzaralar çekiyorum; ağaçlar, yapraklar çiçekler gibi... Bütün bu fotoğraflar bir veri tabanında birikiyor ve ben bir eseri oluşturmaya hazır olduğumda bu veri tabanından malzemelerimi toplamaya başlıyorum. Bir montajı baştan sona bitirmek iki haftamı da alabiliyor, üç ayımı da...



O zaman transformasyon kavramının işlerinizde büyük bir rolü olmalı.

Kesinlikle. Bu şekilde, istediğim fotoğrafı bire bir yaratabiliyorum. Ağaçları inceltip kalınlaştırabiliyorum, yeni insanlar yaratıyorum.

Fotoğraflarımızın oldukça ciddi bir prodüksiyon süreci var.

Yüzlerce fotoğraf çekip sonunda bir tane görsel oluşturuyorsunuz.

Hiç, serbestçe çekim yapmayı özlediğiniz oluyor mu?

Hayır. Yaptığım şeyi seviyorum. Süreç oldukça zor ve çoğu zaman da bir şeyler ters gidiyor ama bir fotoğraf istediğim şekilde geldiğinde kendimi gerçekten çok iyi hissediyorum.

Peki neden çocuklar?

Çünkü onlar nötr objeler. Daha tam büyümemiş, karakterleri tam yerine oturmamış insanlar. Çocuklar birbirlerinin aynısıdır, ya da aynı şey hakkında. Bu aynılık sayesinde de ben onları birer sembol gibi kullanabiliyorum, masumiyeti temsil etmeleri gibi mesela. Sadece çocukları kullanmıyorum tabii ki, yetişkinler de fotoğrafların konusu oluyor. Ama çocukların fotoğraflarında yarattığı şöyle bir etki var; eğer bir fotoğrafta bir çocuk varsa otomatik olarak onun temsil ettiği sembolik anlamları bulmaya çalışıyorsun. Oysa ki bir yetişkin olsa, o fotoğrafın içinde çok daha farklı şeyler ararsın. O kişinin karakteri nedir, ne iş yapıyor gibi sorular sorarsın. Böyle bir durum çocuklarda olmadığı için, onları model olarak kullanarak farklı konuları ele alabiliyorum.

Çocuk olmanın masumiyetini araştırıyorsunuz ama işlerinizdeki çocukların sanki karanlık bir tarafları da var. Bu tezettan bahseder misiniz?

Hepimizin karanlık bir tarafı var. Benim de anlatmaya çalıştığım, dünyada güzel gözükken her şeyin çok tehlikeli de olabileceği. Doğayı ele alın, cennet gibi gözüküyor ama orası aslında bir vahşi orman. Orada 7/24 bir mücadele var, hiçbir şey gözüktüğü gibi değil, huzur bir anda bir şiddet



patlaması ile bozulabilir. Yaşadığımız gezegen aslında en tehlikeli yer..

Bakışlardan bahsetmezsek olmaz. İnanılmaz güçlü bakışları var. Süjelerinizin izleyici ile nasıl bir ilişki kurmasını bekliyorsunuz?

İnsanların o fotoğrafla nasıl bir ilişki kuracağını ben kontrol edemem, ön göremem de, zaten sanat bu şekilde yürümez. Ben kafamda kurduğum hikayeleri yaratıyorum, ama izleyicinin ne düşünüp hissedeceği ona kalmış, onları etkilemek biraz zor. Bazen duyduğum yorumlara çok şaşırıyorum, fotoğraflarda benim hiç yaratırken düşünmediğim şeyler bulabiliyorlar, bu da çok heyecan verici. Sanatın insanların fantazilerini tetiklemesi güzel bir şey.

Fotoğraflarımızın bazılarında ister istemez kendimizi tedirgin hissediyoruz. 'Souvenir #1' sanki çok kötü bir olayın hemen sonrasında çekilmiş bir fotoğraf. Çocuk sanki bir sır saklıyor...

Evet bu çocuğun resmen sizi delip geçen bir bakışı var. Bu bakış, çocukların büyüdükçe masumiyetlerini kaybettiklerini gösteriyor.

Siz gerçeğin bir yorumlamasını yapıyorsunuz. Kendi deyiminizle, "Gerçeği daha iyi bir şekilde baştan yaratmak istiyorum." diyorsunuz. Gerçek neden sizi tatmin etmiyor?

Montaj yapmaya başlamadan önceki işlerim kurgulanmış fotoğraflardı, seti ve ışıkları kurup fotoğrafı çekerdim. Ama sonuç beni tam olarak mutlu etmiyordu, gerçekten yaratmak istediğim kareye ulaşmak için de sınırsız bir bütçeye ihtiyacım vardı. Bilgisayarı keşfedince her şey bir anda değişti, çünkü artık her detayı ayrı ayrı fotoğraflayabiliyor, istediğim boyutlarda bir araya getirebiliyorum. Bu teknik ile benim için mükemmel olan fotoğrafı yaratabiliyorum. Kendimi belgesel fotoğraf tarzı ile ifade etmekte zorlanıyorum, fantazilerimi gerçekleştirmek için gerçeğe müdahale etmek istiyorum.

İşleriniz Hollanda'da uzun süre anlaşılmasız. Neden?

Hollanda çok ufak bir ülke, ve dolayısıyla çok ufak bir sanat çevresine sahip. Çok büyük bir bütçeye de sahip olmadıkları için, sanat ve fotoğraftaki bütün gelişmeleri gösterecek sınırsız imkanları yok. Bu

yüzden insanlar daha tutucu. Yeni olan her şeyden uzak durup, yerine oturmuş fotoğraf tarihine odaklanmayı tercih ediyorlar. Bu şekilde de hata yapmayı engellemiş oluyorlar, bu onlar için daha güvenli bir çalışma şekli oluyor.

Stilinizin resimsel bir kalitesi var; alan derinliği düz, ışık sürreal. Etkilendiğiniz ressamın olmalı, mutlaka.

Kesinlikle. Hieronymus Bosch, Caspar David Friedrich, Otto Dix, Edvard Munch, James Ensor, Balthus, Charley Toorop, Lucian Freud, Kerry James Marshall ve John Currin. Etkilendiğim fotoğrafçılar ise August Sander, Mike Disfarmer, Diane Arbus, Claude Cahun ve Cindy Sherman.

Modellerinizin, cenneti andıran, capcanlı, yemyeşil ormanların içindeler. Siz cennete inanıyor musunuz?

Hayır, inanmıyorum. Ben dindar değilim, ve acamım da cenneti yaratmak değil. Ben doğayı çok güzel bir yer olarak görüyorum, ve bu güzelliğe bir hayranlık duyuyorum. Fotoğraflarımdaki mekan eğer cennet gibi algılanıyorsa, bu, benim bu güzelliği yorumlama şeklimdir.

"Güzellik uzun süre sanatta bir tabu olmuştur." diyorsunuz. Sizce neden bir sanat eserinin ciddi bir kavramsal çerçevesi de olmak zorunda? Bir eserin güzelliği yeterli olamaz mı?

En başarılı sanat eserleri kavramsal çerçevenin ve de güzelliğin mükemmel dengesi yakaladıkları eserlerdir. Ama buna ulaşmak çok zor, çünkü çok iyi fikirler kendilerini güzel görsellerde ifade edemeyebiliyor. Bu yüzden de kavramsal sanatın çoğu çirkin ve sıkıcı. Bence her sanat eserinin çok da kavramsal olması gerekmiyor, görsel olarak kuvvetli olması daha önemli çünkü o şekilde izleyiciyle bir iletişim kurmak zorunda. Ama tabii ki de arkasında iyi bir fikir olması ve sanatçının bunu iyi ifade edebilmesi gerekiyor.

Güzel nedir?

Ah bunu tasvir etmek çok zor. Güzellik çok kişisel bir kavram, benim güzel bulduğum şey sana çok çirkin gelebilir. Ama şunu biliyorum ki, dünyada insanlar tarafından yaratılan her şey güzel değil.